

Statistik om hjälpmedel 2022 och kostnader 2023

Socialstyrelsen har genomfört tre nationella datainsamlingar på hjälpmedelsområdet åren 2020, 2021 och 2022. Därtill har uppgifter om kostnader för den enskilde samlats in vid två tillfällen, 2021 och 2023. De vanligaste förskrivna hjälpmedlen, per hjälpmedelsområde¹ är; rollatorer, förstorande videosystem, hörapparater i eller bakom örat, samt ankelortoser.

Bakgrund och syfte

Socialstyrelsen har haft regeringens uppdrag att samla in statistik på hjälpmedelsområdet och uppdraget slutredovisades 2021. Syftet med att samla in uppgifter rörande hjälpmedel utgår från behovet av att få en nationell bild av volymer, ålder- och könsfördelning, regionala skillnader samt att förse regioner och kommuner med ett underlag för utvecklingsarbete, och för fördjupade analyser inom området.

I detta statistikfaktablad redovisas resultaten i korthet. I tabellbilagan redovisas ytterligare statistik om förskrivna hjälpmedel från hjälpmedels-, syn-, och hörselcentraler samt ortopediska verksamheter.

När det gäller frågor kring hjälpmedelsstatistikens kvalitet hänvisas till det faktablad som publicerades 2022.

Definition av hjälpmedel

- Hjälpmedel för det dagliga livet: Individuellt utprovad produkt som syftar till att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning.
- Hjälpmedel för vård och behandling: Förskrivna medicinteknisk produkt som syftar till att kontrollera, bibehålla eller förbättra ett medicinskt tillstånd och som är avsedd att kunna användas utan hälso- och sjukvårdsutbildning.

Källa: Socialstyrelsens termbank

Förtydligad datainsamling

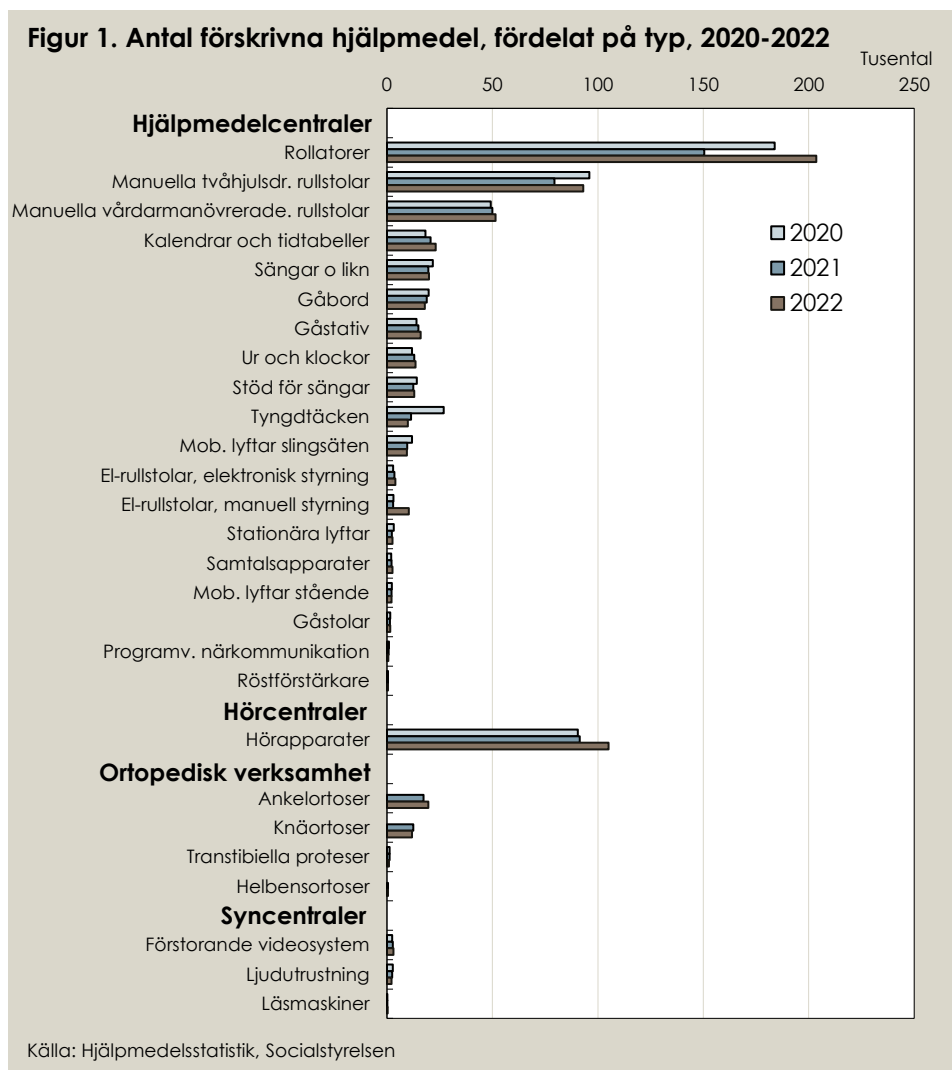
Data samlas in från fyra olika organisatoriska delar på regional och kommunalnivå; hjälpmedelscentraler, syncentraler, hörcentraler och ortopediska verksamheter. En separat insamling avseende hjälpmedelsavgifter för den enskilde görs vartannat år. Insamlingen av data har hittills gällt två olika format, ögonblicks- eller tvärsnittsdata å ena sidan och antal förskrivningar per år å den andra.

¹ Hjälpmedelsområden; Hjälpmedelscentral, Syncentral, Hörcentral och Ortopedisk verksamhet.

Insamlingarna skiljer sig åt med hänvisning till vilka data som efterfrågas. Det har framkommit ett behov av att förtydliga datainsamlingen med syfte att öka kvaliteten på de insamlade uppgifterna. Efter övervägande har beslutats att koncentrera framtida datainsamlingar till helårsdata.

Insamlingen av uppgifter gällande kostnader för den enskilde vänder sig både till regioner och kommuner. Därtill insamlas separata uppgifter från barn och vuxna in från regionerna, vilket inte görs med avseende på kommunernas hjälpmedelsverksamheter. Det finns även begränsningar i vilka uppgifter som samlas in från kommunerna baserat på huvudmannens hjälpmedelsansvar. Motsvarande översyn som gjordes avseende formaten i insamlingen av volymer behöver göras när det gäller insamlingen av hjälpmedelskostnader för den enskilde. Dels behöver svarsfrekvenser värderas, och dels behöver informationsbehovet klargöras. En förenkling av datainsamlingen på kostnadssidan framstår därför som nödvändig.

Volymer av förskrivna hjälpmedel

Årsvisa förskrivningsdata avseende ett urval av ett de vanligaste hjälpmedlen används för att beskriva omfattningen och utvecklingen. Som framgår av figur 1 rör de vanligaste förskrivna hjälpmedlen förflyttning såsom rollatorer och rullstolar. Många får även hjälp med olika typer av hörapparater. I tabellbilagan redovisas även uppgifter om hjälpmedelsförskrivningen regionvis.

När det gäller nivåerna så fluktuerar dessa mellan åren och det är svårt att uttala sig om trender baserat på en treårsperiod. Man kan trots detta konstatera en minskning när det gäller förskrivna tyngdtäcken under perioden, från nära 27 000 till cirka 8 000. En omvänd men mindre uttalad trend kan noteras när det gäller hörapparater (i eller bakom örat) som ökar från drygt 90 000 2020 till 105 000 2022. Om dessa utvecklingstendenser håller i sig återstår att se.

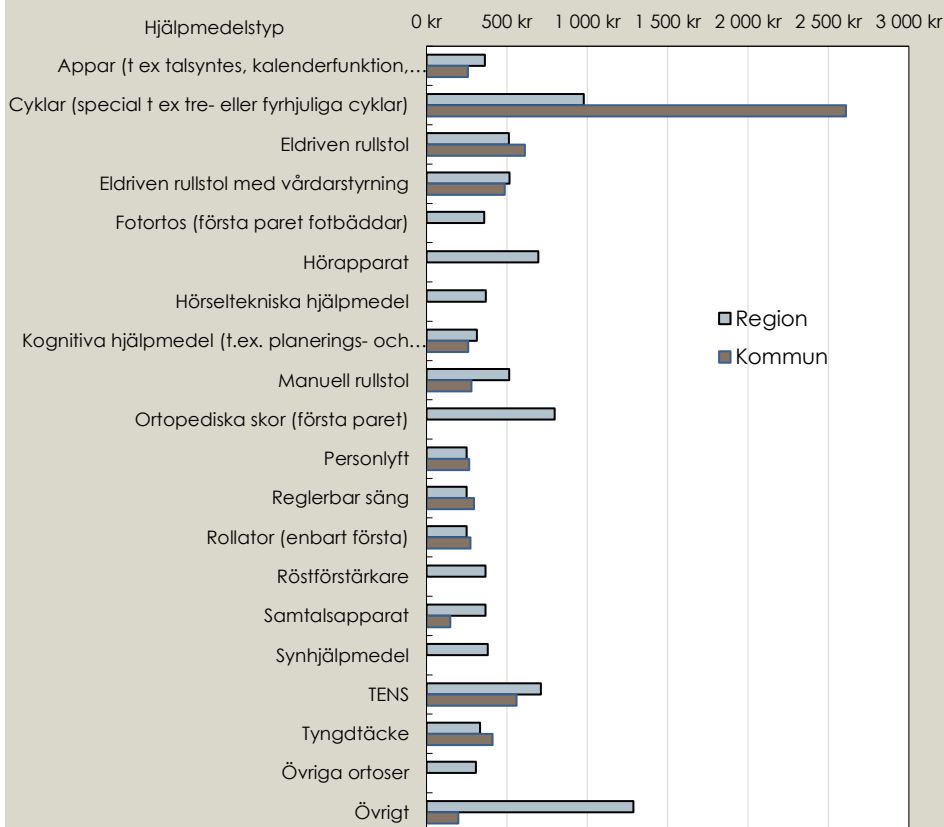
En mer detaljerad redovisning av förskrivningen innehållande uppgifter om kön och ålder återfinns i tabell 4 i tabellbilagan.

Kostnader för hjälpmedel

Ojämna år insamlas uppgifter om hjälpmedelskostnader för användarna. Kostnaderna avser den 1 februari och gäller ett urval av hjälpmedel. En insamling rör regionerna och avser a) kostnader för vuxna, och b) kostnader för barn (0–17 år). En annan datainsamling görs i kommunerna, dock utan någon uppdelning på barn och vuxna. Syftet med att involvera både kommuner och regioner utgår från olikheter i ansvarsfördelningen mellan huvudmännen. Insamlingen gäller avgiftsnivåer, avgiftens art (engångsavgift, abonnemang, korttidshyra) om högkostnadsskydd gäller, samt eventuell förekomst av reparationskostnader.

I figur 2 visas de genomsnittliga kostnadsnivåerna för den enskilde för ett urval av hjälpmedel. Observera att hörsel och ortopedihjälpmedel endast hanteras av regionerna varför inga värden redovisas för kommunerna. Den övergripande bilden är att regioner och kommuner typiskt sett inte tar ut någon avgift för hjälpmedel. I de fall detta sker uppgick den enskildes genomsnittliga kostnader för de aktuella hjälpmedlen 2023 till cirka 500 kronor i regionerna, och 510 kronor i kommunerna, se vidare figur 2.

Figur 2. Genomsnittlig hjälpmedelskostnad för den enskilde, i kommun och region för ett urval av hjälpmedel, 2023

Källa: Hjälpmedelsstatistiken, Socialstyrelsen

Mer information

Du hittar fler tabeller, diagram och annan information här (välj *Tillhörande dokument och bilagor*) // www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/alla-statistikammen/hjalpmedel/

Kontakt:

Andreas Kroksgård (statistikfrågor)

Daniel Svensson (statistikfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: sostat@socialstyrelsen.se

Elisabeth Lagerkrans (sakfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: Elisabeth.Lagerkrans@socialstyrelsen.se